

EL DRET CIVIL I L'AMOR DE PARELLA: *¿CONTIGO PAN Y CEBOLLA? (II)*

Aula d'Extensió Universitària de Lleida

29 i 30 de maig de 2017

Carles E. Florensa i Tomàs

Catedràtic de Dret civil

Etapa preventiva

- **FESTEIG, CASAMENT**
 - *¡contigo, pan y cebolla!*
 - N'hi ha prou amb estimar de debò?
 - Amb la riquesa i ... la pobresa (?)
- **SOM-HI:** Pactes en previsió de ruptura (art. 231-20): Silvio Berlusconi, Rupert Murdoch, Mel Gibson, Amancio Ortega: què els uneix?

Etapa executiva:

- Formes de matrimoni (*vist*)
- La vida conjugal:
 - direcció de la família (art. 231-4)
 - les despeses familiars: què són i com i qui hi ha de contribuir (arts. 231-5 ss.) (*Vist*)
 - l'habitatge familiar i la seva disposició (art. 231-9) (*Vist*)
- Els deures conjugals personals (art. 231-2)
- Contractació (231-11): llibertat, però ull!!!

DIRECCIÓ DE LA FAMÍLIA (art. 231-4)

- Segons la llei, correspon als 2 (!) cònjuges
- Per a prendre decisions ordinàries, ho pot fer un de sol en interès de la família, conforme als usos i nivell de vida (es presumeix el consentiment de l'altre)
- Per a decisions més importants, si no són urgents: cal atorgar poders
- Si s'han concedit poders o autoritzacions, s'entenen revocats des que es planteja formalment la crisi (art. 233-1.5)

ELS DEURES CONJUGALS PERSONALS (art. 231-2)

- Article 231-2. *Matrimoni*

1. El matrimoni estableix un vincle jurídic entre dues persones que origina una comunitat de vida en la qual els cònjuges han de **respectarse**, actuar en interès de la família, guardarse **lleialtat**, **ajudarse** i prestarse **socors mutu**.

2. Els cònjuges tenen en el matrimoni els **mateixos drets i deures**, especialment la cura i l'atenció dels altres membres de la família que estiguin a llur càrrec i convisquin amb ells, i **han de compartir les responsabilitats domèstiques**.

CONTRACTACIÓ ENTRE CÒNJUGES

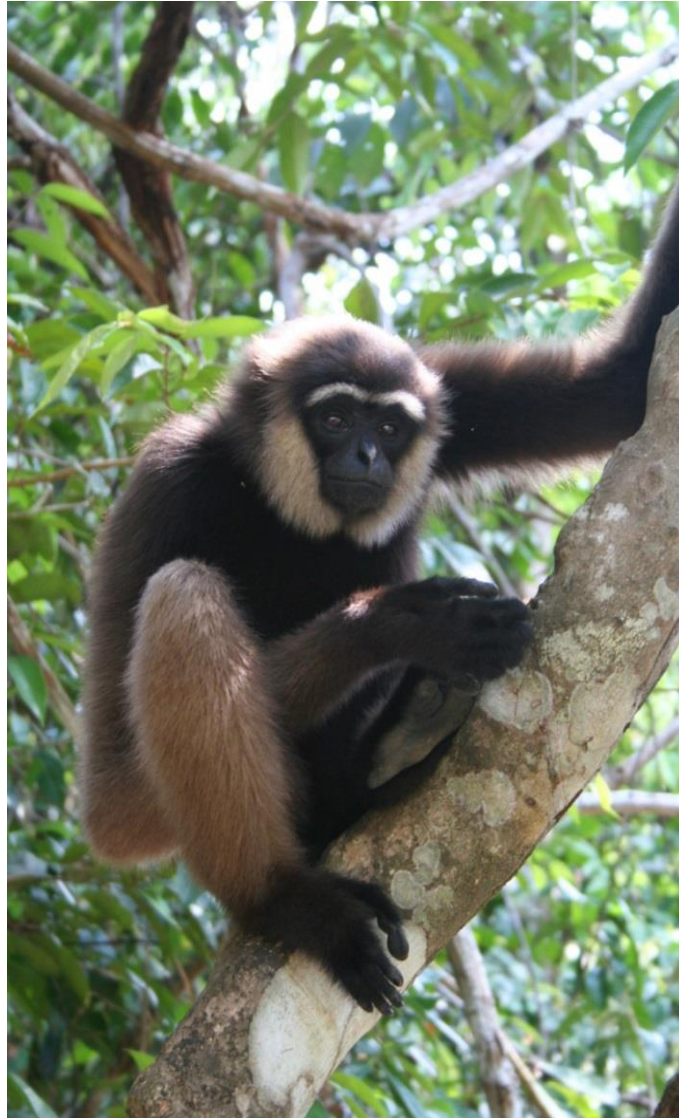
- Llibertat per que els cònjuges es transmetin béns per qualsevol títol: càrrega de la prova (al tanto amb els “missals”!!)
- En cas de concurs d'un dels cònjuges:
 - es presumeix la donació dels béns adquirits per l'altre durant l'any anterior, malgrat figurin com a venuts
 - Comptes indistints: el cònjuge no deutor pot retirar els imports que li pertanyen (presumpció de quotes iguals)

EL DRET CIVIL I L'AMOR DE PARELLA: ¿CONTIGO PAN Y CEBOLLA?

ETAPA RESOLUTIVA

- La **monogàmia** és força **excepcional** si ens comparem amb la resta de les espècies animals: la immensa majoria són molt promiscus. Els mamífers: 5.000 espècies distintes i només el 3% practica la monogàmia.
- En canvi, les ganes d'estar en **parella** són inherents a la **condició humana**: en això ens assemblem als **gibons** (primats).
- La parella és la forma d'organització social més freqüent, tot i que de vegades, moltes, no és per a sempre.
- La meitat dels homes i 1/3 de les dones admeten haver tingut un "lío" fora de la parella, corroborat per les investigacions genètiques: un mínim del **10%** de les persones no son filles de qui creuen ser-ho.
- Al viure més, la tendència a la monogàmia no absoluta es manifesta més.

EL DRET CIVIL I L'AMOR DE PARELLA: ¿CONTIGO PAN Y CEBOLLA?

Etapa resolutive

- La **mercantilització** del matrimoni:
 - Festeig, casament, crisi?

versus

 - Casament, crisi (absència de festeig)
- La crisi de la parella:
 - Nul·litat (civil i eclesiàstica)
 - Separació (de fet i de dret)
 - Divorci
- Els efectes comuns (per a qualsevol matrimoni)

EL DRET CIVIL I L'AMOR DE PARELLA: ¿CONTIGO PAN Y CEBOLLA?

LA NUL·LITAT

- Significat: inexistència de matrimoni
- Nul·litat civil vs. Nul·litat eclesiàstica (canònica): sistema de causes:
 - Civil (art. 73 CC): manca de consentiment (matrimoni forçat); ja casat; menor no emancipat (16 anys) o parentiu (fins als col·laterals de 3r grau); sense autoritat (jutge, alcalde, funcionari).
 - Eclesiàstic: indissolubilitat
 - Nul·litat: impediments (edat – 16/14 -, vicle – fins al 4t grau -, impotència – no l'esterilitat -, no batejat, vot castedat, vicis consentiment (violència/por), forma (sense autoritat)
 - Dissolució: matrimoni rat i no consumat (requisits)

EL DRET CIVIL I L'AMOR DE PARELLA: ¿CONTIGO PAN Y CEBOLLA?

LA SEPARACIÓ

- Significat: no extingeix el vincle, sinó que el relaxa
 - continua el matrimoni,
 - suspensió de la vida en comú: sense els deures i els drets
- Antigament: calia al·legar **causes** (infidelitat, abandonament de la llar, alcoholisme, toxicomania, 6 mesos o 3 anys sense conviure, etc.)
- Sol·licitud: (des del 2005)
 - Mutu acord: després de 3 mesos de matrimoni
 - A petició d'un dels cònjuges: 3 mesos o des del dia següent si hi ha risc per a la integritat física i/o moral del cònjuge o dels fills
- Hi cap la reconciliació: davant del jutge o del notari

EL DRET CIVIL I L'AMOR DE PARELLA: ¿CONTIGO PAN Y CEBOLLA?

EL DIVORCI

- Significat: dissol el vincle; hi ha hagut matrimoni i ara ja no n'hi ha (com la mort)
- Antigament, calia al·legar **causes** basades en el cessament efectiu de la convivència conjugal que partien, en general, de la prèvia separació o demanda de separació (llevat si el cessament era de 5 anys)
- Sol·licitud: igual que la separació (des del 2005):
 - Mutu acord: després de 3 mesos de matrimoni
 - A petició d'un dels cònjuges: 3 mesos o des del dia següent si hi ha risc per a la integritat física i/o moral del cònjuge o dels fills
- També hi cap la reconciliació: tornar-se a casar (?)

CASAR-SE I DESCASAR-SE: DAVANT DE QUI?

- **DESCASAR-SE:** *de fet i de dret*
 - Judicialment; també hom pot separar-se o divorciar-se davant notari, si no hi han fills menors a càrrec de la parella (conveni regulador)
 - Amb independència de la forma de celebració del matrimoni
- **CASAR-SE:**
 - A partir de 30 juny de 2017, també davant notari;
 - A més: davant el jutge del registre civil o de pau, secretari judicial, alcalde i regidor.

EL DRET CIVIL I L'AMOR DE PARELLA: ¿CONTIGO PAN Y CEBOLLA?

ELS EFECTES COMUNS

- Sobre què s'ha de decidir? Tant si és de comú d'acord com si no:
 - Eventual **prestació compensatòria** per desequilibri (arts. 233-14 ss)
 - **Compensació** econòmica per raó del **treball** (art. 232-5)
 - **Liquidació** del règim econòmic matrimonial i divisió de béns
 - Si hi ha fills comuns: **Pla de parentalitat**
 - Principi inspirador: l'interès superior de l'infant (el jutge acaba decidint)
 - Règim de relacions familiars: germans, avis, visites
 - Exercici de la potestat; guarda i custòdia: compartida o no? (Arts. 233-8.1 i 233-10.2)
 - Aliments
- De mutu acord: conveni regulador
 - Si no hi ha fills comuns o són majors d'edat: davant notari o secretari judicial
 - Si hi ha fills menors o incapacitats: aprovació judicial

EL DRET CIVIL I L'AMOR DE PARELLA: ¿CONTIGO PAN Y CEBOLLA?

ATRIBUCIÓ DE L'ÚS DE L'HABITATGE CONJUGAL (art. 233-20)

- Primer, el que decideixin els cònjuges: períodes, per exemple.
- A manca d'acord, amb independència de qui en sigui el propietari:
 - **Regla general:** al progenitor al que correspongui la **guarda** dels fills mentre duri; **temporalitat**
 - Al cònjuge **més necessitat**, si:
 - Guarda compartida
 - No hi ha fills o són majors d'edat
 - Si li correspon la guarda i, a més, és previsible que la necessitat es perllongui després de la majoria d'edat dels fills
 - Excepcionalment, encara que no tingui la guarda, si és el més necessitat
- L'atribució de l'ús compta com aliments pels fills i com a prestació compensatòria de l'altre cònjuge (si pertany a l'altre cònjuge en tot o en part)

CONCLUSIÓ

- **DESCASAR-SE SEMPRES ÉS UN MAL “NEGOCI”:**
 - Per a l'estabilitat emocional
 - Per a la butxaca: *¿contigo pan y cebolla?*
- Pensar-s'ho molt, molt, molt, molt ... abans de prendre la decisió de començar a parlar sobre si seria convenient començar a parlar de DESCASAR-SE
- Prevenir és millor que curar:
 - Estimar-se també és voluntat d'estimar
 - I, si no, pactes en previsió de ruptura matrimonial: es poden exigir juntament amb la nul·litat, separació o divorci.

**EL DRET CIVIL I L'AMOR DE PARELLA:
¿CONTIGO PAN Y CEBOLLA?**

**MOLTES GRÀCIES
HA ESTAT UN AUTÈNTIC PLAER!
COM SEMPRE!!!!**

Carles Enric Florensa i Tomàs
Catedràtic de Dret civil
Universitat de Lleida